საქმიანი ტურიზმი საქართველოში – რეალობა და პერსპექტივები

DOI:10.36962/ECS106/6-8/2024-93

ნანა ნადარეიშვილი
სტუ ასოცირებული პროფესორი,
ვახუშტი ბაგრატიონის გეოგრაფიის
ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი
E-mail: n.nadareish3005@gmail.ge

რეზიუმე

საქართველოში საქმიანი ტურიზმი აქტიურად ვითარდება უკანასკნელი წლების მანძილზე. 2022 წელს ვიზიტორთა საერთო რაოდენობიდან საქმიანი ვიზიტით შემოსული იყო 6,6%, ხოლო 2023 წელს 6,8%. 2023 წელს ქვეყანამ ტურიზმიდან 4,1 მლრდ ამერიკული დოლარის შემოსავალი მიიღო, რაც პანდემიამდელ, 2019 წლის მაჩვენებელზე 26.2 პროცენტით მეტია. მსოფლიოს ქვეყნების საქმიანი შეხვედრების 2022 წლის რეიტინგით საქართველო 18 შეხვედრით 64 ადგილზეა, ხოლო თბილისი 16 საქმიანი შეხვედრით მსოფლიო ქალაქების რეიტინგში 129-ე პოზიციაზეა. საქართველოში შეიმჩნევა 1000 კაცზე გათვლილი დარბაზების ნაკლებობა დიდი ფორუმების ჩასატარებლად. თბილისში მშენებარე პანორამა სოლოლაკი, 3 000 - ზე მეტი დელეგატის ტევადობით, სავარაუდოდ, ქალაქის MICE ბაზარზე ყველაზე დიდ საკონფერენციო სივრცეს დაამატებს. მომდევნო რამდენიმე წლის განმავლობაში, საერთაშორისო ბრენდის 15 სასტუმრო თბილისის MICE-ის ბაზარს 12 537 კვ.მ ფართით გაზრდის, საერთო ტევადობა კი, 8485 სტუმარს მოიაზრებს. 2024 წლის 4 ივლისს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ორგანიზებით, თბილისში ჩატარდა საქმიანი ტურიზმის საერთაშორისო პრესტიჟული ფორუმი M&I თბილისი 2024. 4 დღის განმავლობაში, მასში ევროპის წამყვანი კომპანიების წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ. ფორუმს 200-მდე მონაწილე ჰყავდა, აქედან 68 უცხოური კომპანიის წარმომადგენელი სპეციალურად საქართველოს ეწვია, რომ გასცნობოდა საქართველოს შესაძლებლობებს, მის ინფრასტრუქტურას და პოტენციალს.

საკვანძო სიტყვები: საქმიანი ტურიზმი, MICE ტურიზმი, ბიზნეს ტურიზმი.

შესავალი

საქმიანი ტურიზმი (MICE ტურიზმი, ბიზნეს ტურიზმი) მიეკუთვნება სპეციალიზებული ტურიზმის ნიშას, რომელიც მოიცავს ჯგუფური, წამახალისებელი ტურების დაგეგმვას, კონფერენციების, სემინარების, პრეზენტაციების, ტურისტული გამოფენების და სხვა ღონისძიებების ჩატარებას. მსოფლიო ტურიზმში მასზე მოდის დაახლოებით 25% და ტურიზმის სხვა სახეებს შორის ყველაზე მაღალშემოსავლიანი და სწრაფად მზარდია [1]. საქართველოში საქმიან ტურიზმს ბოლო 5-6 წელია, რაც ყურადღება ექცევა და ჯერ-ჯერობით სუსტადაა განვითარებული. ამის მიზეზად ძირითადად დიდი საკონფერენციო დარბაზების ნაკლებობა და პოლიტიკური არასტაბილურობა სახელდება. მაგრამ, საქართველოს მთავრობისა და ტურიზმის ადმინისტრაციის ძალისხმევით 2023-2024 წლებში მის გასავითარებლად შეიქმნა სათანადო ინფრასტრუქტურა და მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ფორუმები ჩატარდა, რამაც უცხოური კომპანიების დიდი ყურადღება მიიქცია.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოში საქმიანი ტურიზმის მიმართულება უკანასკნელი წლების მანძილზე აქტიურად ვითარდება.

მიუხედავად იმისა, რომ Covid-19-ის დროს ტურიზმის ინდუსტრია გახდა ერთ-ერთი ყველაზე დაზარალებული სექტორი, ის ახლა ძლიერ ზრდას აჩვენებს. WTTC-ის პრეზიდენტისა და აღმასრულებელი დირექტორის ჯულია სიმპსონის აზრით „2024 წელს მოგზაურობისა და ტურიზმის წილი გლობალურ მშპ-ში მოსალოდნელია, რომ 9,2%-ს და 9,5 ტრილიონ დოლარს მიაღწევს. მომდევნო 10 წლის განმავლობაში ტურისტული ინდუსტრიის წვლილი მთლიან გლობალურ შემოსავალში გაიზრდება და დაახლოებით $15,5 ტრილიონს შეადგენს. რა თქმა უნდა, ეს შეეხება MICE ტურიზმსაც“ [2].

გამონაკლისი არც საქართველოა. „2023 წელს ქვეყანამ ტურიზმიდან 4,1 მლრდ ამერიკული დოლარის შემოსავალი მიიღო, რაც პანდემიამდელ, 2019 წლის მაჩვენებელზე 26.2 პროცენტით მეტია. აღნიშნული ტენდენცია 2024 წელსაც შენარჩუნდა. ხაზი უნდა გაესვას იმ ფაქტს, რომ 2024 წლის პირველი კვარტლის მონაცემით, 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, საქართველოში ევროპის ქვეყნებიდან 44,4 პროცენტით მეტი საერთაშორისო ვიზიტორი ჩამოვიდა“ [3].

ბაზრის მრავალფეროვნების გაზრდამ (მაგალითად, მცირე და საშუალო ბიზნესის წილის მომატებამ) და ეკონომიკურმა ლიბერალიზაციამ გამოიწვია პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების (FDI) უფრო მაღალი დონე, რაც კიდევ უფრო ზრდის საქმიან ტურიზმზე მოთხოვნას. მიუხედავად იმისა, რომ გეოპოლიტიკური დაძაბულობა, პანდემია და მაღალი საოპერაციო ხარჯები უარყოფით გავლენას ახდენენ საქმიანი ტურიზმის ბაზარზე, ინფრასტრუქტურული ინვესტიციების მდგრადი ზრდა და ტექნოლოგიური წინსვლა აღემატება მათ გავლენას ტურიზმის ინდუსტრიაზე.

განვიხილოთ საქმიანი ტურიზმის განვითარების მდგომარეობა გლობალურად და საქართველოში. International Meetings Statistics Report-ის თანახმად, ევროპა რეგიონული შეხვედრების რაოდენობის მიხედვით აგრძელებს ლიდერობას, სადაც 2022 წელს გაიმართა ყველა შეხვედრის 53% [4]. იხ. ნახ.1.

ICCA-ს (International Congress and Convention Association) მსოფლიოს შეხვედრების 2022 წლის რეიტინგში ქვეყნების მიხედვით (94 ქვეყანა) პირველი ათეული ასე გამოიყურება [5]:

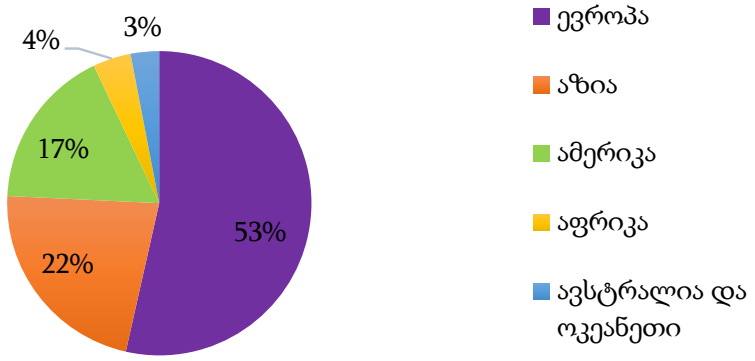

ნახ.1. საერთაშორისო შეხვედრების პროცენტული რაოდენობა კონტინენტებზე.

1 - აშშ, 2 - ესპანეთი, 3 - იტალია, 4 - გერმანია, 5 - საფრანგეთი, 6 - დიდი ბრიტანეთი, 7 - პორტუგალია, 8 - ნიდერლანდები, 9 - ბელგია, 10 - კანადა. საქართველო ამ რეიტინგში 18 შეხვედრით 64 ადგილზეა. დამსწრეთა საშუალო რაოდენობა იყო 400-500 დელეგატი. საქართველოს საქმიანი ტურიზმის თანამედროვე დარბაზების საერთო ტევადობა 17658 დელეგატია. 2019 წელს თბილისის საგამოფენო/საკონფერენციო ცენტრებში ვიზიტორთა საერთო რაოდენობამ 121 036 დელეგატი შეადგინა. რაც შეეხება ქალაქებს, საქმიანი შეხვედრების მიხედვით ასეთი რანჟირებაა: 1 - ვენა, 2 - ლისაბონი, 3 - პარიზი, 4 - ბარსელონა, 5 - პრაღა, 6 - მადრიდი 7 - ბერ-

ლინი, 8 - ათენი, 9 - ბრიუსელი, 10 - ლონდონი. როგორც ჩანს, ევროპული ქალაქები მსოფლიო რეიტინგში პირველ ათეულს არავის უთმობენ. თბილისი 16 საქმიანი შეხვედრით მსოფლიო რეიტინგში 129 - ადგილზეა. თუ ავიღებთ ევროპის 40 ქვეყნის რეიტინგს, 528 საქმიანი შეხვედრით პირველ ადგილზე ესპანეთია, ხოლო საქართველო, 18 შეხვედრით 33-ე ადგილზეა. რაც შეეხება ევროპის ქალაქებს, თბილისი 16 საქმიანი შეხვედრის ჩატარებით მე-80-ე ადგილზეა ევროპის 187 ქალაქს შორის.

მაგრამ, საქმიანი შეხვედრების მსოფლიო რეიტინგში ასეთი მოკრძალებული ადგილის მიუხედავად ჯერ კიდევ 2019 წელს საქმიანი ტურიზმის მიმართულებით მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი ჟურნალი Mice Review საქართველოს MICE ტურიზმის რეგიონულ ლიდერად ასახელებდა. თუმცა, მის პირდაპირ კონკურენტად რეგიონალურ MICE ბაზარზე აზერბაიჯანი მოიაზრება. 2015 წელს დაარსებულ ბაქოს საკონფერენციო ცენტრს აქვს 17 საკონფერენციო დარბაზი 2500-მდე დელეგატის საერთო ტევადობით. გარდა ამისა, საკონფერენციო დარბაზებსა და აუდიტორიას აქვს სხვა საშუალებები შეხვედრებისა და ვორქშოფებისთვის.

აღნიშნული ჟურნალის მთავარმა რედაქტორმა კავაი ლოჰიმ მოამზადა საქართველოს საქმიანი ტურიზმის პოტენციალის შესახებ სტატია სახელწოდებით „შეხვედრა კავკასიონის მთების ქვეშ“. აღნიშნულ სტატიაში ხაზგასმულია, რომ „საქართველო კავკასიის ქვეყანაა, რომელიც საქმიანი ტურიზმის მიმართულებით რეგიონულ ლიდერად ყალიბდება“[6]. თუმცა, გასაკეთებელი კიდევ ბევრია. 2023 წლის სტატისტიკით საქმიანი მიზნით საქართველოში ჩამოვიდა 418 900 არარეზიდენტი ვიზიტორი, რაც მთელი ვიზიტორების 6,8% შეადგენს [7].

საქმიანი ტურიზმის განვითარებას საქართველოს მთავრობა და ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია არ აკლებენ ძალისხმევას, რადგან ის ისეთ ტურისტულად აქტიურ ქვეყანაში, როგორიც საქართველოა ფინანსური შემოდინების მთავარ წყაროდ შეიძლება იქცეს. ეს განპირობებულია რამდენიმე მიზეზით: 1) MICE ტურიზმისთვის დამახასიათებელია მაღალი გადახდისუნარიანი ტურისტების შემოდინება; 2) არსებობს ტურიზმის ადმინისტრაციისა და კერძო სექტორის მჭიდრო თანამშრომლობა; 3) ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მხარდაჭერით აწყობს არაერთ ტრენინგს, ფორუმს და სექტორის წარმომადგენლები ესწრებიან გამოფენებს, რათა მომზადებულნი იყვნენ იმ ნაკადის მისაღებად, რომელსაც სახელმწიფო მარკეტინგულად მოიზიდავს; 4) ტურისტული ნაკადების გაზრდისა და საერთაშორისო ღონისძიებების გამართვის მიზნით საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია ხშირად მასპინძლობს ჟურნალისტებს. პრეს-ტურის ფარგლებში საქმიანი ტურიზმისა და ბიზნეს გამოცემების წარმომადგენლები ეცნობიან საქართველოში MICE ტურიზმის პოტენციალს, ტურისტულ ინფრასტრუქტურასა და ტურისტულ პროდუქტებს, რითაც შემდგომში, თავიანთ ქვეყნებში პოპულარობას უწევენ საქართველოს.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქმიანი ტურიზმი 2023 წლიდან გააქტიურდა და სასტუმროები 2024 წლისთვისაც დაიჯავშნა. მაგრამ იმ ფონზე, რომ საკმაოდ ბევრი ახალი და საინტერესო სასტუმრო იხსნება, რომელთაც შეუძლიათ მოემსახურონ საქმიანი ვიზიტით ჩამოსულ ჯგუფებს, ამ თვალსაზრისით მოთხოვნა შედარებით დაბალია და აღდგენის ტემპი სწრაფი არ არის. ამ პრობლემას რამდენიმე მიზეზი განაპირობებს, რომელთაგან ყველაზე მთავარი ქვეყანაში დრო და დრო დაძაბული პოლიტიკური ვითარებაა. ამას ემატება პირდაპირი ფრენების სიმცირე და ავიაბილეთების მაღალი ფასი. ინფრასტრუქტურულად საქმიანი ვიზიტორების მიღება თბილისის, ბათუმის და კახეთის მხარის ზოგიერთ სასტუმროს თავისუფლად შეუძლია.

ამასთანავე, შეიმჩნევა 1000 კაციანი დარბაზების ნაკლებობა ქვეყანაში დიდი ფორუმების ჩასატარებლად. თბილისში მშენებარე პანორამა სოლოლაკი, 3 000 - ზე მეტი დელეგატის ტევადობით, სავარაუდოდ, ქალაქის MICE ტურიზმის ბაზარზე ყველაზე დიდ საკონფერენციო სივრცეს დაამატებს. “ალიანს ჯგუფი” ბათუმში MICE ტურიზმის დანიშნულების ადგილის განვითარებას გეგმავს. აღსანიშნავია, რომ მალე “ალიანს სითი ბათუმი” გახსნის პირველ ენერგოეფექტურ სა-

ვაჭრო და ბიზნეს ცენტრს, რომელიც საქართველოს MICE ტურიზმის მომავალ ცენტრად მოიაზრება. ქვემოთ მოცემულია საქმიანი ტურიზმის თანამედროვე ობიექტების სიმძლავრის დინამიკა თბილისში [8] (იხ. ნახ. 2).

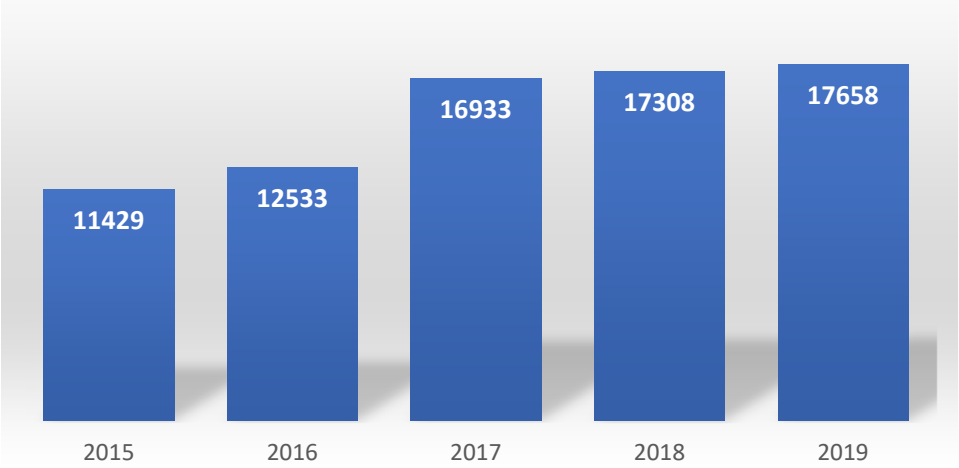

ნახ. 2. საქმიანი ტურიზმის ობიექტების სიმძლავრის დინამიკა თბილისში (კაცი).

მომდევნო რამდენიმე წლის განმავლობაში, საერთაშორისო ბრენდის 15 სასტუმრო თბილისის MICE ტურიზმის ბაზარს 12 537 კვ.მ ფართს დაამატებს, საერთო ტევადობა კი, 8 485 სტუმარს მოიაზრებს.

2023 წელს საქართველომ უკვე უმასპინძლა "აღმოაჩინე საქართველო m&i-სთან ერთად" დიდ ღონისძიებას, სადაც ტურიზმის სექტორის წარმომადგენლებმა სასარგებლო კონტაქტები დაამყარეს საერთაშორისო კომპანიებთან. ამ საქმიანობის შედეგია, რომ 2024 წელს საქართველო საქმიანი ტურიზმის ცენტრად მოგვევლინა.

2024 წლის 4 ივლისს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ორგანიზებით, თბილისში ჩატარდა საქმიანი ტურიზმის საერთაშორისო პრესტიჟული ფორუმი M&I თბილისი 2024; 4 დღის განმავლობაში, მასში ევროპის წამყვანი კომპანიების წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ. ფორუმს 200-მდე მონაწილე ჰყავდა, აქედან 68 უცხოური კომპანიის წარმომადგენელი სპეციალურად საქართველოს ეწვია, რომ გასცნობოდა საქართველოს შესაძლებლობებს, მის ინფრასტრუქტურას და პოტენციალს. ასეთი მაღალი რანგის ფორუმის მასპინძლობა ნიშნავს იმას, რომ საქართველო მზად არის სამომავლოდ ჩაატაროს ნებისმიერი მაღალი რანგის თავყრილობა, რაც გაზრდის როგორც ქვეყნის ტურისტულ ცნობადობას, ისე შემოსავლებს აღნიშნული სექტორიდან. საქმიანი ტურიზმის სფეროში გლობალური ფორუმი ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის საკონვენციო და საგამოფენო ბიუროს ორგანიზებით ჩატარდა. m&I Tbilisi-ის ფარგლებში საქართველოს ევროპიდან ეწვია 65 პოტენციური დამკვეთი. ასევე, მსოფლიოს 150-მდე პოტენციურ დამკვეთს და სერვისის მიმწოდებელ კომპანიებს შესაძლებლობა ჰქონდათ გასცნობოდნენ დედაქალაქის ტურისტულ ინფრასტრუქტურას და საქმიანი ტურიზმის პოტენციალს.ს საქართველო საქმიანი ტურიზმის ცენტრად მოგვევლინა.

დასკვნა

საქართველოში საქმიანი ტურიზმი ახალი მიმართულებაა და განვითარება ესაჭიროება. ამისათვის საქართველოს ტურიზმის ადმინისტრაცია აწყობს საერთაშორისო ფორუმებს და შეხვედრებს უცხოელ კომპანიებთან. პარალელულად ვითარდება შესაბამისი ინფრასტრუქტურა, შენდება ახალი სასტუმროები დიდი მოცულობის დარბაზებით. ამით, საქართველოს ადგილი საქმიანი შეხვედრების მსოფლიო, ევროპისა და ქალაქების რეიტინგშიც უმჯობესდება. ტურიზმი ძა-

ლიან მგრძნობიარე სექტორია და ესაჭიროება პოლიტიკური სტაბილურობა, მშვიდობა და ინფრასტრუქტურის განვითარება. ამიტომ, ტურიზმის და კერძოდ, საქმიანი ტურიზმის პერსპექტივები დამოკიდებულია აღნიშნულ სიტუაციაზე და პარამეტრებზე.

გამოყენებული ლიტერატურა/REFERENCES

1. N. Nadareishvili. Prospects of MICE Tourism in Georgia. Sustainable Tourism: Economics and Business. III International Scientific – Practical Conference Proceedings. 2-3 June Batumi. 2012.
2. The World Travel & Tourism Council (WTTC)- https://wttc.org/research/economic-impact
3. MINISTRY OF ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF GEORGIA https://www.economy.ge/?page=news&nw=2551&lang=ge
4. International Meetings Statistics Report https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/Look_Inside_UIA_Statistics_Report_ed_64.pdf
5. ICCA-□ (International Congress and Convention Association) https://assets.simpleviewinc.com/simpleview/image/upload/v1/clients/iccaweb/ICCA_Rankings_2023_230707_795d8dd3-147a-45e2-b97f-075234e8f0f6.pdf
6. Mice Review magazine - Georgia has become a regional leader in business tourism https://www.interpressnews.ge/ka/article/554271-zhurnali-mice-review-sakmiani-turizmis-mimartulebit-sakartvelo-regionul-liderad-chamoqalibda/
7. Foreign Visitor Statistics in Georgia 2023.
8. MICE Market | Georgia | 2019. https://recov.ge/news/reports https://www.investingeorgia.org/en/ajax/downloadFile/1132/MICE_Market_in_Georgia_2019.pdf

BUSINESS TOURISM IN GEORGIA – REALITY AND PERSPECTIVES

Nana Nadareishvili
Doctor of Geography, Associate Professor of Georgian Technical University,
Senior Researcher Fellow at Vakhushti Institute of Geography,
E-mail: n.nadareish3005@gmail.com

RESUME

Business tourism in Georgia has been actively developing in recent years. In 2022, 6.6% of the total number of visitors was on business visits, and 6.8% in 2023. In 2023, the country received USD 4.1 billion in revenue from tourism, which is 26.2% higher than the pre-pandemic figure in 2019. With the 2022 ranking of business meetings of the world countries, Georgia ranks 64th with 18 meetings, while Tbilisi is ranked 129th in the ranking of world cities with 16 business meetings. There is a lack of halls for 1,000 people in Georgia to hold large forums. Under construction in Tbilisi, Panorama Sololak, with a capacity of more than 3,000 delegates, is expected to add the largest conference space to the city's MICE market. Over the next few years, 15 hotels of the international brand will increase the market of Tbilisi MICE with an area of 12,537 sq. m., with a total capacity of 8,485 guests. On July 4, 2024, the National Tourism Administration organized the International Prestige Forum of Business Tourism M&I Tbilisi 2024 in Tbilisi. Within 4 days, representatives of the leading European companies participated in it. The forum had about 200 participants, of which 68 foreign companies visited Georgia specifically to learn about Georgia's capabilities, its infrastructure and potential.

Key words: Business Tourism, MICE Tourism.